

Самур

№ 4 (181) 2006-йисан 26-апрель

1992-йисан январдилай акъатзава

КАРДИК КУТАДА

Алай йисуз Азербайджанды 450 миллион доллардин инфраструктурадин проекттар кардик кутада. И пулунин 150 миллион доллар чи республикадиз Дүньядин Банкуну гуда. Кредитдин 40 миллион доллар экономикадин чара-чара хилериз, 48 миллион доллар электроэнергетикадиз, 35 миллион доллар хуърун майишатдиз серфда. Идалай гъейри чипин чилер тұна катыс мажбур хайибурун дулаңажыг хъсанарун патал 11,5 миллион доллар къван пулар серф авун фикирда къунва.

КУЛЬМЕК ГУДА

Америкадин Садхъанвай Штатрин гъукуматди пулунин тақытталды Азербайджанды военный рекъяй кульмек гун къарадиз къачунва. Пулунин къадар тамамвиледи тайинарнавач. Ятланы са бязи чешмейри хабар гузтайвал, АСШ-ди 2007-йисуз чи республикадиз демократиядин рекъяй реформаляр күли тухун патал 28 миллион доллар, военный рекъяй кульмек патал 4,5 миллион доллар, военный пешекарап гъазурун ва ученияр күли тухун патал 885 агъзур доллар пул гуда.

ВИЛИК ФИЗВА

Вичихъ ругуд район - Балакен, Закъатала, Къах, Шеки, Огъуз ва Къевеле акъатзавай Шеки-Закъатала регионда абадвилер къвердавай артух жезва. Ина 14,5 километрдин цийи рехъ арадиз гъанва. 249 километрдин рехъ цийи къилелай гъунгүнна хтунва.

Региондин района 5 цийи трансформатор эцигнава. 124 километрдин яргъивиле электрикдин, 30 километрдин яргъивиле цин ва 8306 метрдин яргъивиле газдин линияр Чугунва. Балакенда цийи духтурхана, Закъаталада сагъламвилин комплекс, Шекида модул электростанция эцигиз башламишнава.

ЦИЙИ ТАМАР

Тамар хүн ва абур артухарун патал эхиримжи йисара чи республикада са къадар крат къилиз акъуднаватланы, и къивалах мадни йигинарна Канзана. Анжах Гуйчай ва Закъатала района 6 агъзур гектарда цийи тамар кутун къети авунва. Республикадин талукъ министерстводи цийи проект кардик кутан патал Дүньядин Банкунивай 35 агъзур доллар пул къачуда.

МАД СА КАРХАНА

Регионар вилик тухуниз къуллугъзвавай Гъукуматдин программада фикирда къунвайвал, Огъуз райондани са къадар эцигунар күли тухузва. И йикъара шуъше гъасилдай цех эцигиз башламишнава. Цийи карханади неинки Огъуздин, гъакини къунши районрин агъалияр шуышедалди таъминарда.

Районда цийи спорткомплекс, гъакини Къарабъядын дәведа залан хирер хъанвайбур ва шегъидрин хизанар патал чехи яшайишдин драмат эцигун къарадиз къачунва.

ЧИ ТАВАТАР

“SUVAR” ANSAMBLININ ВӘДİİ RƏHBƏRİ XANIM SƏDAQƏT KƏRİMOVAYA

Hörmətli Sədaqət xanım! Rəhbərlik etdiyiniz mahni və rəqs ansamblının 10 illik fəaliyyətini yüksək qiymətləndirir və Sizi bu yubiley münasibəti-lə təbrik edirik.

Azərbaycanda tarixən yaşayan milletlər arasında olan münasibətlər hər zaman dostluq və qardaşlıq səviyyəsində olmuşdur. Mövcud münasibətlərin möhkəmləndirilməsi, milli

azlıqların mədəniyyətlərinin qorunub saxlanılması məsələləri daim Azərbaycan hökumətinin diqqət mərkəzindədir.

Respublikada yaşayan ləzgi millətinin özünəməxsus inçəsənətinin inkişafı işində “Suvar” mahni və rəqs ansamblının böyük əməyi vardır. Sizin 2005-ci ildə Azərbaycanın əməkdar mədəniyyət işçisi adına layiq görülməniz fəaliyy-

yətinizin məntiqi nəticəsidir.

Bütün bunları nəzərə alaraq, Sizə və rəhbərlik etdiyiniz kollektivin bütün üzvlərinə bu şərəfli işin gələcəkdə də uğurla davam etdirilməsində müvəffəqiyyətlər və nailiyətlər arzu edirik.

Hörmətə:
ƏBÜLFƏZ QARAYEV,
Azərbaycan Respublikasının
mədəniyyət və turizm naziri.
28 mart 2006-ci il.

ПАГЬ ЯДА!..

ЛЕЗГИ МИЛЛИОНЕР ЗАХАДА КЪВАН ВУЧЯ

Лезгийрихъни са къадар миллионерлар ава. Ава хъурай, мадни пара хъурай. Патанбурун хыз, жуванбурун къайгъуни Чугурай. Ингъе садбуру и кар рикелай ракъурзава...

Урусатдин "Nafta-Moskva" kompanidin prezident лезги Сулейман Керимован тівар дүньядин виридалайни девлетлу ксарин сиягъдик

акатнава. И йикъара ада Москвадин "Rossiya" тівар алай концертдин залда вичин 40 йисан юбилей къeid авуна. И мярекатдиз юбiliyrdi машгъур маничи Шакирадизни эвернавай. Ина Шакирадихъ галаз санал Кристина Агилердини манияр лагъана. Лезги миллионер Сулеймана санлай гъарада яхцур декъикъя манияр лагъай Шакирадинни Кристинадин

гъарада са миллион доллар пул вугана.

Яраб жуванбурун яратмишунар, хайи халкъдин мədəniyyət viliк тухун патал ада икъван пулар харждайтла? Са лезги маничидиз кульмек гун, са лезги хуър абад авун патал гъич тахъайтла агъзур доллар вугудайтла?

“Самур”.

ÇEMPİONLAR MÜƏLLİMİ

Qusarda adlı-sanlı ziyalılardan söz düşəndə çoxları kimi mənim də yadına alicenab və təvazökar insan, idman fədaisi Şinçarov Carulla Narulla oğludür. Azərbaycan Respublikasının əməkdar məşqçisi, Qusar uşaq və gənclər idman məktəbinin cüdo üzrə məşqçisi C.Şinçarov uzun illərdir ki, yetirmələri olan Qusar cüdoçularının qələbələri ilə Azərbaycanın idman tarixinə parlaq səhifələr yazar.

Carulla 1970-ci ildə Sumqayıt şəhərində Azərbaycanda sambonun əsası qoymuş respublikanın əməkdar məşqçisi Ismayıl Əhmədovun rəhbərliyi altında sambo güləsi ilə məşul olmağa başlamışdır. O, peşəkar idməna 18 yaşında gəlməsinə baxmayaraq, dəfələrlə Sumqayıt, respublika və ümumittifaq yarışlarının qalibi və mükafatçısı olmuşdur. 1973-1974-cü illərdə Cərulla Sumqayıt şəhərində "Spartak" cəmiyyətinin məşqçisi işləmişdir. Onun rəhbərlik etdiyi komanda 1974-cü ildə Tambov şəhərində keçirilən ümumittifaq cüdo yarışlarında uğurla çıxış etmişdir. Belə ki, onun yetirmələri Şakir Hidayev, Filman İsmayılov, Namus Akimov bürünç mükafat qazanaraq respublikada cüdo üzrə ilk medalçılar oldular.

C.Şinçarov 1974-cü ildə M.F.Axundov adına rus dili və ədəbiyyatı institutunu bitirib Kürdəmir şəhərinə göndərilir. Müəllimlik etmək yanaşı, Kürdəmir sambo sekiyisini təşkil edir. Onun yetirmələrindən bir neçəsi sonralar Bakı, Azərbaycan, Ukrayna çempionları olur.

1977-ci ildə Qusara qayidian gənc Gədəzeyxur kəndində müəllimlik etməye başlayır. Eyni zamanda rayon mərkəzində ictimai əsərlər sambo bölməsi təşkil edir. Bu illerdə o, həmçinin Quşarın "Şahdaq" futbol komandasında ra-yonun şərəfini qoruyur.

1979-cu ildə Qusarda ilk dəfə cüdo üzrə kənd idmənciləri arasında respublika yarışları təşkil edildi. Bura C.Şinçarov öz komandasını hazırladı. Həmin yarışlarda 5 illik fasilədən sonra özü de gücünü sınadı və 2-ci yerə layiq görüldü. Onun komandası isə Bakının "Məhsul" komandasından sonra 2-ci yeri tutdu.

1980-ci ildə C.Şinçarovun komandası ilk dəfə yeniyetmələr arasında res-

publika birinciliyində iştirak etdi. Yetirmələri Daşdəmir Nəsrullayev və Vəqif Pirverdiyev mükafata layiq 2-ci yerə çıxdılar. Bu naiyyətə görə həmin il Qusarda cüdo bölməsi rəsmən açıldı. Avaran kəndində də (məşqçi Nurbala Şahmuradov) cüdo bölməsi fealiyyətə başladı. Daha sonra Piral kəndində (Mätrəs Mustafayev), Samur qəsəbəsində (Şakir Zəkerayev) cüdo bölməsi açıldı. Həmin kəndlərin yetirmələri respublika və ümumittifaq yarışlarında uğurla çıxış edirlər. 1982-ci ildə komandanın ilk çıxışı Litvanın Panevejis şəhərində olur. Azərbaycanı təmsil edən qusarlı idman ustaları Hikmet Osmanov, Imran Məmmərzayev və Sadıq Qafarov mükafata layiq görünlürler.

İlk respublika çempionu 1983-cü ildə onun yetirməsi Kamran Məmmədov oldu. Bir il sonra Kamran Daşkəndə məktəblilərin XVII Spartakiadasının qalibi oldu. 1985-ci ildə Kamran kənd idməncilərinin SSRI spartakiadasının çempionu oldu. 1990-ci ildə Venesuelanın Karakas şəhərində sambo üzrə dünya kubokunu qazandı. SSRI-nin müxtəlif şəhərlərində, Fransa, Almaniya, Mərakeş və s. ölkələrdə dəfələrlə beynəlxalq yarışlarının qalibi oldu. Hal-hazırda Kamran Məmmədov Moskvada yaşayır.

Bu illerdə Cərullanın digar yetirmələri Aydin Kəbətov, Qalib Ağabəyov, Elman Ağayev, Valeri Mardaxayev, Vüdadi Müssayev, Samir Sərkərov, Timur Əlixanov, Ramik Bahadurov, Hikmet Osmanov, Fətullah Əmrəhov, Aynur İsmayılov, Zöhrəb Mityayev və başqaları respublika çempionları olmuşlar.

Qusar UGİM-nin cüdo bölməsinin uğurları çoxdur. Belə ki, onun yetirmələri Litvanın Panevejis, Ukraynanın Simferopol və Krim vilayeti, Rüsiyanın Krasnodar, Moskva, Kerç, Belqorod, Tver, Mahaçqala, Dərbənd, Bələrusiyanın Minsk, Mogilyov, Qomel, Ozbəkistanın Daşkənd, Xarəzm, Türkmenistanın Krásnovodsk, Nebitdaq, Moldovanın Kişinyov şəhərlərində keçirilən ümumittifaq turnirlərinin qalibi olmuşdur. 20 turnirdə iştirak edən komanda 8 yarışda 2-ci yeri, 7 yarışda mükafata layiq 3-cü yeri tutmuşdur.

Gürcüstanın Tbilisi, Sagareco, Ax-

meta səhərlərində Kamran Məmmədov, İlham Məmmədənov, Qalib Ağabəyov, Aydin Kəbətov mükafatalayıq yer tutmuşlar. Bəy Məlikov əlbəyaxa döyüş üzrə Rusiya çempionu və desant qoşunlarının Rusiya çempionu adını qazanmışdır. Raid Məlikov Belorusiya çempion olmuşdur. Yafez Qacayev və Azər Şixverdiyev isə həm Belorusiya çempionanının, həm də Polşada keçirilən beynəlxalq turnirin qalibi olmuşlar.

1995-ci ildə Carulla Dağıstanın Məhərrəmkənd UGİM-ə işə dəvət olunur. Orada çalışdığı müddətdə qusarlılar Bəy Məlikov, Fətullah Əmrəhov, Fariz Həsənov, Dacıstanın Kuysun kəndindən Sədrəddin Ağakisiyev, Əhməd Niftəliyev, Nəbi Məhəmmədəbəyev Dağıstan çempionları olmuşlar. Nəbi hazırda Rusiya çempionudur. Rahib Babayev isə Dağıstan, Rusiya və Avropa çempionudur.

2003-cü ildə "Atlant" ticarət mərkəzi güləş zalında əsaslı təmir və yenidənqurma işlərini həyata keçirmişdir. Carulla Şinçarovun yetirməsi, Azərenerji ASC-nin prezidenti Etibar Pirverdiyev məktəbi idman avadanlığı, tatami ilə te-

min etmiş, burada lazımi şərait yaratmışdır.

Cüdo bölməsində yeniyetmələrdən Qusarda cüdo idman növünə böyük mərəq var. Hazırda cüdo bölməsində 100 nəfərdən artıq idmançı möşgül olur. Onların arasında perspektivli cüdoçular çoxdur. Renat Nəzərov, Fərid Yähayev, Elbrus Zamanov, Samir Sultanov, Şamil Babakışiyev, Əmir Muradhanov belələrindən. Avropa çempionu Timur Əlixanovun, Avropa mükafatçısı Samir Sərkərovun uğurları onlar üçün yaxşı stimuludur. Onlar gənc məşqçi, Carulla Şinçarovun məktəbinin keçmiş Rauf Qazixanovun yetirməlidirlər.

Söhbət esnasında C.Şinçarov dedi:

- Yarışlarda çox iştirak etmək lazımdır ki, uğurlarımız daha da artsın. Amma buna maddi imkanımız o qədər da yoxdur. Rayon tehsil səbəsi, gənclər və idman idarəsi köməklərini biziñən eşirgemeirlər. Amma bu kifayət deyildir ki, yüksək idman nailiyyətləri qazanaq. May ayında Bakı şəhərində yeniyetmələrin V idman oyunları keçiriləcəkdir. Çalışacaq kişi, bu imtahanından da üzüq çıxaq. Dəfələrə SSRI-nin, Azərbaycan Respublikasının Gənclər və Idman Nazirliyinin, Təhsil Nazirliyinin fəxri fərمانları, diplomları və mükafatları ilə təltif olunmuş Carulla Şinçarov 1990-ci ildə Respublikanın Əməkdar Məşqçisi adına layiq görülmüşdür. Azərbaycanda rayon məşqçiləri arasında bu fəxri ada layiq görülmüş yeganə şəxsdir.

Qusar gənclərinin sevimliyi, rayon cüdo məktəbinin yaradıcısı, Azərbaycan idmanına öz şəxsi töhfələrini vermiş Carulla Şinçarovaya yaradıcılıq uğurları və yeni çempionlar yetişdirməyi arzulayıraq. İmkanlı adamlara işə demək isteyirik: Qusar cüdo məktəbinin uğurları o qədər çox, onun yaradıcısı Carulla Şinçarovun gördüyü işlər o qədərdir ki, bu bərədə yalnız minnətdarlıq sözleri işlətmək azdır: ona dayaq olmaq, kömək etmək lazımdır. Qusara bütün varlığı ilə bağlı olan bu insanın şəxsi fədakarlığı bahasına yaratdığı cüdo məktəbini qorumaq və ona qayğı göstərmək hər kəsə şərəf gətirər.

Sədaqət KƏRİMOVA.

HAPUTLAR

Haputlar Azərbaycanın qədim etnoslarından biridir. Əsasən İsmayılli rayonunun Mollaisaqlı və Hacıhətəmlı kəndlərində, Quba rayonunun Haput, Xaçmaz rayonunun Hacıbürəhəməba və başqa kəndlərində məskunlaşan bu xalqın tarixi keşməkeşli olub. Müasir elmi ədəbiyyatda səhven haput ve qızı etnosları qarışdırılır. Düzdür, haputların qızılarla və buduqlarla qohumluq əlaqəsi başqa Qafqaz xalqlarına nisbətən daha yaxındır, amma buna baxmayaraq haput dilini qız dilinin bir ləhcəsi kimi qələmə vermək elmi cəhətdən səhvdir. Haput dilini Qafqaz dil ailəsinin "Naxçıvanlı" qrupunun ləzgi gruppuna aiddir. Tarix elmləri doktoru Qiyasəddin Qeybullayev "Azərbaycan xalqının milli təşəkkülü tarixindən" kitabında V əsrdən gürçü mənbələrində adı çəkilən haputların özlərini "her", qızıların "qər" adlandırdığını qeyd edir. VII əsre kimi haputların Azərbaycan və Gürcüstan arasında, lori çayı yaxınlığında Hereti dövlətinin mövcud olması da gürçü mənbələrində qeyd olunur. Bütün bunları tarix elmləri doktoru Fəridə Məmmədova özünün "Albanianın siyasi tarixi və tarixi coğrafiyası" kitabında qeyd etmişdir. Belə mənbələr getdikcə da-ha çox üzə çıxır.

Azərbaycanın görkəmli coğrafiyasunas alimi Məhəmməd Həsən Baharlı da "Azərbaycan" adlı kitabında haputlar haqqında geniş məlumat vermişdir. Ləzgi

dil qrupuna aid olan haputlar da ləzgilər kimi ərəblər Azərbaycanın işğal edənə kimi albən əlifbasından, Sovet dövrünə kimi ərəb əlifbasından, Sovet dövründən sonra isə kiril və latin əlifbaların dan istifadə etmişlər. Adban əlifbasının qalın boğaz samitləri ilə zənginliyi həqiqətən də bu əlifbanın qədim Albaniyanın yerli əhalisi olan ləzgilər və ləzgi qrupuna aid olan xalqlara məxsus olduğunu sübut edir. Müasir dövrə haput dilini ədəbi dil səklində mövcud olmasa da, kökləri qədim milli etimologiyadan gələn sözler bu dilda hələ də yaşamaqdadır. Hətta "Qurani Kərim" dilində işlənən söz və ifadələrə də haput dilində rast gəlmək olar. Götürək "Bəqərə" surəsində tez-tez hallanan "Cu-nəhə" sözünü. Bu söz hələ də məsiş

dilində "oğurluq" mənasında işlənməkdədir. Bu sözün kökü "Cina" ("cinayət") sözündə yaranıb. Oğurluq da ən böyük cinayətdir və ərəblər buna görə adamın elini kəsirər. Bu adətindi de Səudiyyə Ərəbistanında yaşamaqdadır. Müasir dövrə haputlar öz qədim adət-ənənələrini yaşatsalar da, haput dili Azərbaycan dilinin güclü təsirinə məruz qalmışdır. Güclü assimiliyasiya prosesi və ədəbi dil şəklində istifadə olunmaması neticəsində bu dil tamamilə aradan çıxa bilər. Bu, təbiidlər. Çünkü Şeyx Şamil "Kicik xalqlar böyük xalqların xəncərləridir" deyir. Büyyük xalqın özündə də kiçik xalqların vahid birliliyi yaradır. Əncəq qədim tarixa barmaqara-sı baxmaq olmaz. Etnosların milli medəni xüsusiyyətlərini, dilini bir xəzine kimi qorunmalıdır.

Ismayılli rayonunun Mollaisaqlı kənd orta məktəbinin rus dili və ədəbiyyatı müəllimi Şakir Abdullayevin bu dilde təpib meydana çıxdığı bir bayatını sizə təqdim edirəm:
θ-zı vaz qay, əc lurə,
Əc lurə, uc lurə -
Girtəndər dünənə ciq kef kefərc,
Yin qay çubin xad lurə.
Azərbaycanca həmin bayatı belə səslənir:
Əzizinəm o dedi,
O dedi, bu dedi -
Aləm dünyada kef çəkdi,
Biz ölüncə su dedik...
Elsevər MƏSİM.

Redaksiyadan: İsmayılli rayonundakı Mollaisaqlı kəndinin mədəniyyət evində bədii rəhbər vəzifəsində çalışan Elsevər Məsimin seirləri Azərbaycan mətbuatında müntəzəm dərc olunur. "Samur" qəzeti redaksiyasında onunla birge ləzgi və haput dillərində eyni cür səslənən və eyni mənə daşıyan xeyli sözlərin siyahısını tərtib etdi. Aşağıda həmin siyahının bir hissəsini oxuculara təqdim edirik:

Azərbaycan dilində

cörək
su
qız
oğlan
uşaq
dil
alın
saç
baş
əl
mən
gün
yol
xov
ağac
get
ata
ana
at
eşşək
çəpiş
güneş
ay
göy
yağmur
od

Ləzgi dilində

фу
яд
руш
гада
аял
мез
пел
чар
кыил
гыил
зун
югъ
рехъ
чичи
тар
вач
буба
диде
балқан
лам
бацы
рагъ
варз
ца
чимел
цай

Haput dilində

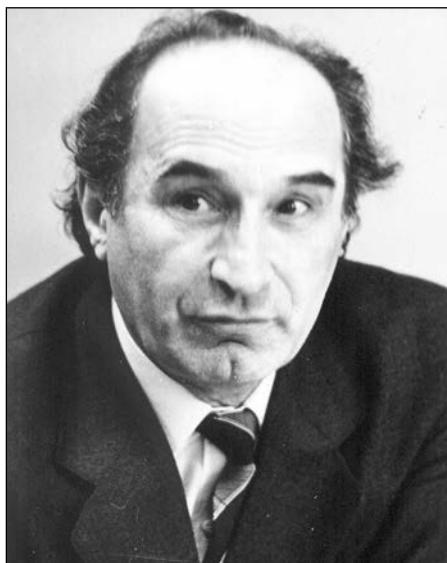
гу
гъяд
риш
гада
аял
мез
бел
чар
кыил
кил
зин
йыгъ
рыхъ
чичи
дар
выч
бой
дей
балкан
лем
бацы
врагъ
ваз
зов
чебичи
ца

АГЬМЕДУЛАГЬ ГҮЛЬМЕГЬАМЕДОВАН 70 ЙИС

КЫЛЯЙ-КЫЛДИ ЛЕ ЗГИ Я ВУН!

АЛИМ ДУСТУНИЗ ЧАР

Играли Агъмедулагъ муаллим! Алай хъультын цикл, 8-январдиз Күн дидедиз хайи 70 йис тамам хъана. Ингье Күн - чи виридалайни чехи дуст ваҳтунда тебрик ийиз хъанач чавай. Гъавияй, багъишламиша. Аллагъди Күн хъульбуз ваъ, гатфариз тебрик ийидай нусрет гана жеди чаз. Күнни гъя чи Чалан илимдин гатфар тирвияй ятла? Са гафни авачиз, гатфари чими гъава галукъариз, тарарап къацу либас алукъариз, чулыр из сигъал гуз т'ебиат гъикъ уяхарзатла. Күнни лугъуз тежедай къван къиметлу илимдин к'валахралди чи Чалан илим гъикъ вилик тухузва. Субут патал Күнне эхиримжи йисара арадиз гъана чапдай акъудай "Лезги Чалан фразеология", "Урус Чаланни лезги Чалан фразеологиян словарь", "Лезги Чалан мягъем ибараирин словарь", "Лезги Чалан синонимъят", "Эминан гъакъикъат. I. Чалан словарь", "Эминан гъакъикъат. II. Мягъем ибараирин словарь. Терсеба словарь. Тикрарвилин словарь", "Лезги Чалан словарь" ва маса ктабар мисал яз къалурун бес я.

Күнне кхъенвай вишералди макъалаяр к'елдайбуруз хъсандиз таниш я.

Сифте яз Күнне чи Чалан фразеология дериндай ахтармишна. Сифте яз Күнне Етим Эминан Чалан гафарган түкъурна. Сифте яз Күнне лез-

ги Чалан гафарин мана ачухардай гафарган арадиз гъана ва икъмад. Чна фикирзайвал, Күн Чалан илимдин къагъриман я. Күнне лезги Чалан илимдик лугъуз тежедай къван, къилди са Чалан ахтармишунрин институтди кутунвайдалайни артих пай кутунва. Гъавияй Квез вири халъядин патай чухсағъул къевзва. Гъавияй чна лугъузва: Квез Аллагъди 100 йисан юбилейни къейд ийидай нусрет гурдай! Къуй академик Агъмедулагъ Гульмегъамедов лезги Чалан илимдин къвакъан дагъ хъиз гъамиша аваз хъурай!

Агъмедулагъ муаллим, играми дуст! Чи ният адедин макъала кхъена, илимдин рекъяй Күнне къазанмишай агалкъунрикай ихтилат авун туш. Газетринни журналин чинриз ахътин макъалаяр т'имил акътнавач. Чи къаст Квея чи рикъин гафар агакъарун я. Кув Твар атаяла чаз хвеш жеда, чахъ са чехи арха авай хъиз жеда, чак руғъ акатда. Вучиз лагъайтла Күн дерин фикирар авай, ватанперес, гъамиша умумърдин яцаз гъахъна, адан к'векъи жергейра жез алахъза-

вай, хай халкъдин къайгъу чигвазвай халисан женгчи я. Күн къияй-кылди Лезги я! Чи гъурметлу писатель ва алим Гъаким Къурбана гъеле 27 йис инлай вилик вичин макъалада кхъевал, Күн чи дамах я!

Күн чи Чалан илимдин вилик чехи жавабдарвал хиве авай алим я. Садрани и жавабдарвал рикъелай ракъурмир. Мумкин я, къе чи ватанэгълийривай Кув илимдин к'валахриз герек тирвал къимет гуз жеввач. Ятланни руғъдай аватмир. Кув илимдин к'валахриз асул къимет чи гележек неслир гуда.

Играли дуст, яшар 70 йис хъванватлани, Күн яратмишунрин чагъында ава. Аллагъди Квез инлай къулухъни галатун тийижиз к'валахрдай, мадни зурба илимдин к'валахар арадиз гъидай, чи Чалан илимда Шарвилди хъиз, рикъелай тифир гелер тадай къуват гурдай!

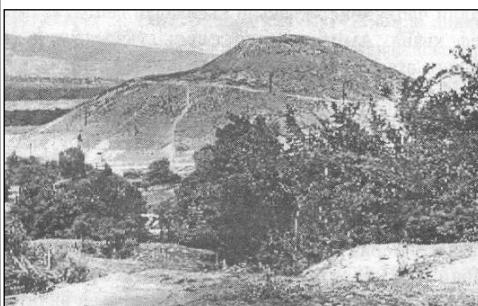
Квез гъамиша чехи ватанпересдини чехи стхадиз хъиз икрам ийизвай

**Седакъет КЕРИМОВА.
Музыффер МЕЛИКМАМЕДОВ.**

MOVQE

"HƏZRƏ" OYKONİMİ HAQQINDA

Respublikamızın həm Qusar, həm də Qəbələ rayonlarında Həzrə adlı kəndlər, Həzrə dağında isə "Həzrə qülləsi" adlı müdafiə qurğusu mövcuddur. Qəbələ rayonundakı Həzrə kəndi özünün abidələri ilə daha qədim və zəngindir. "Həzrə" sözünün mənşəyi ilə bağlı tədqiqatçılar arasında müxtəlif mülahizələr mövcuddur. Ancaq bunlar inandırıcı görünmür...

Həm Qələbədəki, həm də Qusardakı Həzrə kəndi ilk orta əsrlərdən yaşayış məskəni olmuş, Həzrə qülləsi isə IX-XI əsrlərdə Qəbələ feodal hökümətinin şərqi sərhədlərini qorumaq üçün nəzəret məntəqəsi kimi yaradılmışdır.

Qədimdə müxtəlif məlumatları qonşu obalara çatdırmaq üçün təpələrdən istifadə edirdilər. Belə təpələr Qusar rayonunun Həzrə və Dützəhər kəndlərində də var. Məraqlı haldır ki, həm Həzrədə, həm də Dützəhərde bu təpələrin yaxınlığında "Gyzəran k'ünti" adlı daha bir yüksəklik yerləşir. Dützəhər kəndindəki həmin ərazidə qədim qəbirlərin mövcudluğu nə vaxtsa burada yaşayış məskəni olduğunu deməyə əsas verir.

Çox güman ki, bu təpələr də Qəbələdə olduğu kimi qaravulxana, düşərgə rolunu oynamışdır. Sonraları bu təpə qaravulxana kimi əhəmiyyətini itmiş və onun yaxınlığında meydana gələn yaşayış məntəqəsi "Həzrə" adlanmışdır.

Zaman keçdikcə bu söz daha asan tələffüz olunan "Həzrə" formasını almışdır.

**Radik Saruxanov,
Qusar rayonu.**

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

ЖЕЛЕЗО - НЕБЕСНЫЙ КАМЕНЬ

Железо считается металлом не земного происхождения. Об этом говорится и в священном Коране. В 1749 году сибирским кузнецом недалеко от Енисея была найдена глыба самородного железа. Она прославилась на весь мир и была признана как первый бесспорный метеорит. Недав-

но я узнал, что на некоторых древних языках железо именуется "небесным камнем". Произношение слова "железо" на лезгинском языке (ракъ) очень схоже и можно сказать совпадает с произношением слова "солнце". Солнце является небесным светилом. Следовательно, совпаде-

ние произношений этих слов еще раз подтверждает то, что лезгинский язык является одним из древнейших языков мира.

**Рашад АЛИЕВ,
ученик 11-го класса школы-лицея № 147 г.Баку.**

НОВОСТИ НА ВСЕ ГОЛОСА

ПОСТРОЕНО ДВЕ ТЫСЯЧИ ЛЕТ НАЗАД

К северу от Назарета (Израиль) археологами обнаружен подземный комплекс жилых и складских помещений и связывающих их тоннелей. Сооружение служило убежищем евреям во время восстания против римлян в I веке н.э. Оно находилось прямо под полом обычных жилых домов. Риск обрушения конструкции, выполненной в виде широкого купола, накрывающего пол, был сведен к минимуму. Нахodka, по мнению ученых, свидетельствует о том, что восстание тщательно готовилось, а не вспыхнуло спонтанно, как считалось ранее.

СТАТУЮ СВОБОДЫ БУДЕТ ОСВЕЩАТЬ ВЕТЕР

Знаменитая статуя Свободы, встречающая миллионы людей, которые прибывают в Нью-Йорк, давно уже превратилась в один из самых известных символов Америки. В этом году статуя отмечает 120-летний юбилей. Благодаря автономным генераторам ее знаменитый факел был единственным "светлым пятном" в Нью-Йорке, когда в связи с аварией в энергосистеме в 2003 году весь город остался без света.

Статуя переходит на экологический источник энергии. Через три года все 27 миллионов киловатт-часов энергии, необходимых для освещения статуи Свободы, будут давать ветряные мельницы 90-метровой высоты.

МЕДАЛЬОН ИЗ НЕОЛИТА

Греческим археологам необычайно повезло. Ими найден золотой медальон, возраст которого оценивается в 6,5 тысячи лет. Ученые относят находку к неолитическому периоду и считают ее большой удачей. Во-первых, на территории страны в ходе раскопок было найдено всего три подобных медальона. Во-вторых, сведения об использовании металлов в это время крайне скучны. Нахodka доказывает, что люди эпохи неолита были достаточно развиты, чтобы создать произведение искусства.

ЭТО КТО ЖЕ ТАКОЙ МОХНАТЫЙ

Необычное открытие совершили американские ученые. На дне Тихого океана на глубине 2300 м они обнаружили неизвестное науке животное, названное Kiwa hirsuta. Внешний вид данного ракообразного поражает. На месте глаз у него располагаются "остатки мембранны", клешни же покрыты пушистым "мехом". В момент знакомства с представителями науки 15-сантиметровый "мохнатый лобстер" дрался с двумя крабами за кусок креветки. На клешнях обитателя океанского дна исследователи обнаружили множество бактерий. Предполагается, что онинейтрализуют воздействие токсичных веществ, извергаемых подводными гейзерами, возле которых и живет представитель нового семейства Kiwaida.

РИМСКАЯ ИМПЕРИЯ ПАЛА ИЗ-ЗА ЧЬЕЙ-ТО ЗАБЫВЧИВОСТИ

5 апреля 1453 года к стенам Константинополя, когда-то столицы громадной Восточной Римской империи, а к XV веку - последнему клочку византийских земель, не завоеванному турками, подошла 150-тысячная армия султана Мухаммеда. Константинополь, окруженней мощными крепостными стенами, сопротивлялся как мог. Казалось, само небо благоприятствует осажденному городу. На какие только уловки не шли турки: и самые большие в мире огнестрельные орудия создали и привезли к Константинополю, и почти безрезультико палили из них по толстенным стенам, и даже флот перевезли на катках по сушу в гавань, которую константинопольцы считали непропускающей. Тщетно, город не сдавался! Даже 12 тысяч янычар, которых Мухаммед повел в атаку на византийцев, не справились со своей задачей. И все же Константинополь пал - из-за пустяка, из-за сущего курьеза. Внешнюю стену города окружала внутренняя стена, в которой была небольшая дверца - в мирное время через нее проходили торговцы, приезжие. Во время осады города кто-то попросту забыл закрыть эту дверь. Несколько турок, пробравшихся в брешь во внешней стене, совершенно случайно обнаружили эту дверь и пустыни янычар в город. Так чья-то нелепая оплошность положила конец некогда могущественной Римской империи.

ЗИ ДИДЕД ЧІАЛ-ЛЕЗГИ ЧІАЛ

Рузгар ЭФЕНДИЕВА

КЪЕКЪВЕМИР ЗАХЪ

Вун къекъвей рекъера зунни къекъвенай, Ашкъидин цу зун ик чинеба канай. Шумуд гад алатна, къай къуыд хънай, Алатна бахтлу къар, къекъвемир захъ мад.

Экъечида зун дагъдиз мад вун галализ, Дагъни къарыб хънава цифер алазиз. Дуныядлай цар ягъиз, на зун амачиз, Чутгас пашманвилер, къекъвемир захъ мад.

ЗИ ФЕЙИДИ ХТАНАЧ

Зи агъдикай дагъ юзана, Кузвой цаяр ксан, Варз зи хуря аланы, Зи фейиди хтанач.
Йиф алукана, югъ къарна, Са вахтсуз цукъ къурна - Рекъери заз гъад къуна, Зи фейиди хтанач.

Бахт авахъна гъапарай, Умъур хъана тапарар, Арадаваз часпарар, Зи фейиди хтанач.

Вун верци биштек тир накъ, Къульягъ жеч зи вилин нагъв, Хъурай закай вун къаттай накъв, Зи фейиди хтанач.

ЦИФЕР

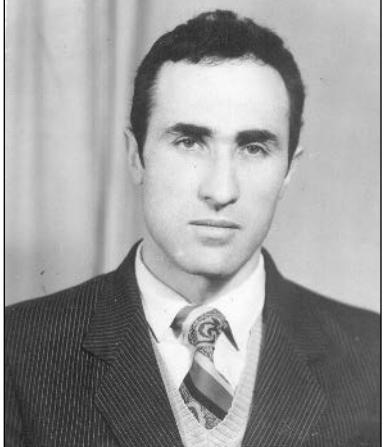
Хажалатри түкірнавай. Зи руғь, зи тан, чан-ийфер. Дуныядлай куыр хъайила, Зи къарыб ватан ийфер.

Дердер-гъамар - рикін тіліп, Хиялрикай жезва маркар. Фикирри хур ийиз күкірвар, Къазвайди заз дуван - ийфер.

Жув галтугиз, бахт мад катиз, Ціразва зун нагагъ къатиз. Гъикъван ама эхиратдиз, Накъварин макан-ийфер.

Лезги чіалаз элкъурайди С.КЕРИМОВА я.

ГЪУЧІ, КВАК ВА ИНСАН

ГЪИКАЯ

Ада эхирни гъарайна Кукраз лагъана:

- Я Квак, вучиз вуна икі ван алаз незвай? Жуван хесет дегишарайтіа жечни? Вунан за хиз ван акъуд тийиз нең ман.

Кукравай жаваб тагана акъвазиз хънана:

- Түн гъа түн тушни, я Гъульчі?

- Дузы я, түн гъа түн я. Чун къведні гъа са несылдай я, чун гъашаратар я, - лагъана Гъульчі.

- Инсаның чун аквадай вилер ава-чириди ваз чизвачи? Абурун гъах-дувандикай ваз хабар авачни? Вуна ван акъудиз кларап күкірвардай, зи чанда фул гъатзана. Вуна саки жув алай чка лишан гузва: "Зун инал ала, зун мерді я". Гъич зиян-карни мерд жени? Заз, дуст кас, вун виридалайни гзаф кілан я, амма валини гзаф зај жув кіланда. За ваз акъул гузвач, вун залай акъулду я жеди, амма ван акъудиз яргъалди нез жедач, ван акъуд тавурла, вун са хейлин вахтунда садан хиялдизни къведац. Гъавиляй жуван къилих дегишира. Ван акъуд тийиз нең.

- Я Гъульчі, вуна лугъузай и кар за-лай алакъдач эхир, - жаваб гана Кукра.

- Вучиз?

- Акі хайила за жуван сив, Пуз, чене, са гафуналди, вири кыл дегишишаран кіланза.

- Дегишишара ман.

- Дегиширайла руфунини цийи къили сад-садав къадац эхир. Завай жуван түл дегишири жедач.

- Гъич тахъайтіа, утагъда инсан авайла ван акъудмир.

- Хъй ман.

Абу мадни түннін эгечіна. Гъульчі гъикъван түртіләни тух жезвачир. Кукран руфун аңуз-вайтін, нефс аңузвачир. Хушракандин туруннан түрті аватнавай ван ада чабаламишзвай. Кукраны Гъульчіләп давла ягъязвай.

Нянихъ квализ хтай Инсан, юргъун тирвилля са күнини фи-

кир тагана ксан. Кукран рикел Гъульчін гафар хтанана ада са хейлин вахтунда ван акъуднан. Түнчан. Гъульчі лагъайта, гъамишанда хиз незвай. Ам акур Кукрайт аквазиз хънана. Экүв жезвай. Инсан ширин ахвара авай. Адас Кукран ван къевзачир. И кар акур Квак къизмиш хъана, кілас незвайди. Нимил хиз, ада вичин ругни виняй гъуз Инсандин винел авадарна. Инсандин рукварикай баъмиш жезвайда хиз, ульгу ягъиз башлашина. Ам ахвара аватна. Инсандиз вилералди сифте хушракандин муг, ахпани халичадал алай руг акуна. "Зун лап къацайрин къашай хънава хиз" - лагъана ам меселай къарағына. Ада халичадиз килигна. Адан са бязи чайрал чичі аламачир, ада тілеквенар акватнавай. Им Гъульчін ківалах тирди ада чир хънана. Кукра Инсандал хузырезвайди хиз мад вичин руг виняй гъуз авадарна. "Килиг садра, и гашар-тарини чун кваз къазмач. Акъваза күн..." - лагъана Инсанди. Пекер алуқина, ківалин рак-дактар ахъяна, тъветер актудана. Хушраканрин мукар күленивиди михына. Гъульчікай Инсандиз лап хъел авай. Абурун дуван къаз эгечіна. И гъал акур Гъульчі кичевилий къурана. Кукъ хънана хамара гъакъ тийизвай. Кукра са затін гъисс хъийизмачир. Ада гила кларапдин рикел незвай. Кукра халичадин юкни-юкъя хънавай Гъульчірез гъарайна:

- Я Гъульчі, югъди-йифди тух же жез незватаны вун вучиз икі яхун я?

- Эгъ, я Квак, чна незвайди чи бубадин мал хиз хънайни ваз? Гъарам мал я чна незвайди, дуст кас, гъакъ тирвилля заз Инсандин гъах-дувандикай кичевэза. И кичевили зун жувни незвай.

- Киче жемир, Гъульчі. И дуныядыа чаз амуқьайдай түнчан я.

- Заз гъич киче жечир, эгер чан Инсандин рикел гъахна гъамни нез алакънайтіа...

ДИДЕД ЧІАЛ

Гъульерилай дерин я вун, Мұрқадилай серин я вун, Виртедилай ширин я вун, Зи дидед Чіал, зи лезги Чіал.

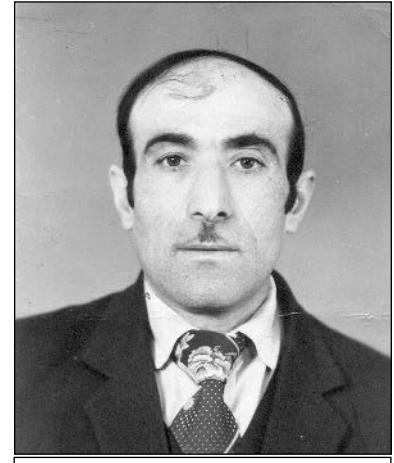
Дагъ чқадлай юзурда на, Багъ бегъердив аңурда на, Чуыл цукъверив дугурда на, Зи дидед Чіал, зи лезги Чіал.

Хънатаны бахтар юргъун, Кларнатаны аямди вун, Лезгиар яз хвена на чун, Зи дидед Чіал, зи лезги Чіал!

ИНСАН ЯТІА

Эгер вун инсан ятіа, Чара ая цифни рагъ. Эгер вун инсан ятіа, Кутур бегъер гудай багъ.

Эгер вун инсан ятіа, Виртедик көл кутамир. Эгер вун инсан ятіа, Масадак шел кутамир.

Мегъди ПАШАЕВ

Эгер вун инсан ятіа, Умун яз, мегърибан хъухъ. Эгер вун инсан ятіа, Инсан кілани инсан хъухъ!

ЭРЕКЬ

Кильяй-кылилиз я ам зегъер, Чуриз ава хурии шегъер, Гъизва ада усалвилер, Эхирни ажал я эрекъ.

Ам хъвайиди "аслан" жеда, Эхир кильяй пашман жеда, Паб-аялдиз душман жеда, Ківалин къене къал я эрекъ.

Бязибур куз алугардай, Бязидан гъар чин къалурдай, Асул къилих ачуҳардай, И дуныядин фал я эрекъ.

Келе рамда ваз тапаррай, Авадарда пул гъапарай, Хъвана, акъатис къапарай, Валлагъ, килин тіал я эрекъ.

Явер ШАЛБУЗОВ.

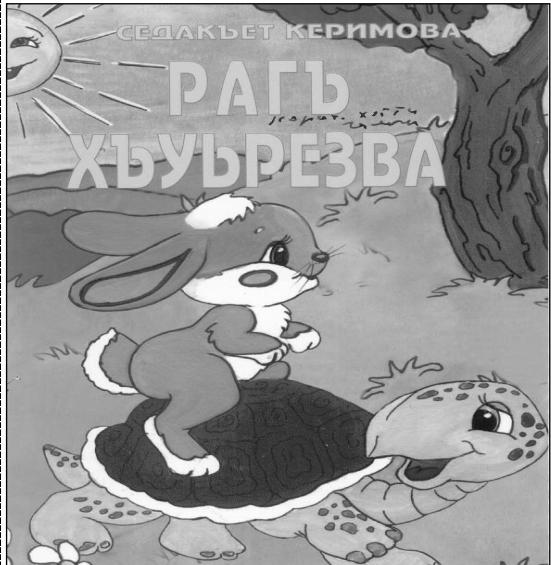
ГАТФАР

ЗУЛ

"САМУР"ДИН МЕКТЕБ

"РАГЪ ХЪҮРЭЗВА"

Бакудин "Зия-Нурлан" чапханади ихтигин тивар ганвай, келдайбурун рикйя хабар гудай ктаб чапдай акъуднава. Седак'yet Kerimovadin аялар патал хъенвай и къваталда аялрин төбигатдихъ галаз дуствилиерикай, абурун кълихрикай, гъакини төбигатдин гъаларикай ва гъйванрикай хъенвай ширир ва мах гътнава. И эсерри аялриз төбигат хүн, дуствал вине къун, чирвилер артухарун, чөхигурууз гъүрмет авун патал эвер гузва. Ктабдин къетенвал ам я хьи, жуыреба-жуыре рангарив чигунтай иер ва чехи шикилри шириррин ва маҳунин манаяр дериндай къаталуниз күймек гузва. И шикилрин автор жегыл художник Гүнел Гъажибалаева я.

Дүньядин стандартгүрвээгээ аялрин талабунгүрвээгээ къазвай яцьу жилдинин цийи ктабдин акунаар хъиз, ада гътнавай эсэрарни рагъ хъиз чиниз хъүрэзвайбур, рикшадарзайбур я. Ктабдикай аялривай, муаллимривай, гъакини лезги чалал рикшалай гъэр гъэр са касдивай менфятаччиз жеда.

МУАЛЛИМДИН ЧАР

КЬВЕ ПАТАН ВАЦІ

Гатуз дүүзенар
Гам я цүкверин.
Варз алай шавар
Таж я экверин.

Къведа Самурдин
Хуш манидин ван.
Адан къве падни
Язва чи ватан.

Авахьрай, тагуз
Чи чилериз къац.
Авах хъурай ам,
Чи къве патан ваці.

Сара ГЬАСАНОВА,
Кылар райондин Яргунрин хуурун
юкъван мектебдин муаллим.

Шикилда: Кылар райондин Кузунрин хуурун юкъван мектебдин муаллимар.

БУБАЙРИ ЛАГЬАНАЙ...

Акъул маса къачуз жедач.
Гъиль ичидан мез куьруу жеда.
Бубадин чирвили хцикай алым ийидач.
Къакъраяр - къазранбур, какаяр - нулькүренбур.
Вак акваз, геле къекъемир!
Улам чир тавуна ваціа гъахьмир!
Акъул бармаңда ваъ, кылые жеда.
Чуруу цеггэрекни жеда, акъултуу кыл кандан.
Макъамдиз килигна къуль ая!
Чехи тарзыхъ чехи хъенни жеда.

Кылар райондин Цхехуул хуурун юкъван мектебдин муаллим Несибе Ибрагимова вичи тарс гүзвай аялрихъ галаз санал.

ЧИ КЪАДИМ ЭЛИФАР

АБУРУКАЙ ЛЕЗГИЙРИ АЛУПАН ГҮУКУМАТДИН
БЕРЕДА МЕНФЯТ КЪАЧУНАЙ

Я	alt	a	8	či	č
Ե	odet	в	ч	čedj	ča
Ը	zim	ž	յ	mak	m
Ծ	gat	g	շ	kar	k
Ճ	eb	ě	չ	nis	n
Ը	zarl	ž,	յ	žay	ž
Ը	en	e	յ	šan	s
Ւ	zil	ž	զ	zayn	z
Ց	tas	t	ր	un	u
Ւ	ča	č	ւ	taj	t
Կ	jud	j	յ	xam	x
Տ	za	ž	զ	zaj	z
Կ	irb	i	շ	čat	č
Ե	ša	š	ք	nən	n
Ց	lan	l	լ	nes	r
Կ	ina	i	ի	ka	k
Ձ	xen	x	չ	sek	s
Ր	dan	d	յ	vez	v
Յ	čar	č	յ	tim	t
Հ	zox	z	օ	sos	s
Հ	kar	k	շ	jor	z
Ւ	lit	ł	լ	can	c
Կ	hēl	h	դ	cajn	ç
Ժ	has	h,	ր	jajd	j
Գ	ar	d,	Փ	ninč	r
Ա	coj	c	փ	kiš	h

ŞAHMURAD QIRIZLI

■ Şeirləri ilə tanınan Rəşidov Şahmurad Vəlimurad oğlu 1920-ci ildə Xaçmaz rayonunun Əhmədoba kəndində anadan olub. Ali təhsilli Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimi olan Ş.Rəşidov altmış altı il pedaqoji sahədə işləyib. 30 il məktəb direktoru, 2 il rayon xalq maarif şöbəsinin müdürü vəzifəsində çalışıb.

Sovet hakimiyəti illərində uzun müddət rayon partiya komitəsi plenumunun üzvü, şəhər sovetinin deputati olub. Ali Sovetin, maarif və maliyyə nazirliklərinin fəxri fərمانları

ilə təltif olunub. 1998-ci ildən təqaüdçüdür.

Asudə vaxtlarında bədii yaradıcılıqla məşğul olur. 1993-cü ildə Azərbaycanda İran səfirliliyinin təşkil etdiyi Məhəmməd peyğəmbərin ad gününe həsr edilmiş müsabiqə üçün yazdığı "Həzrəti Məhəmmədin həyatı" poeması müsabiqədə birinci yeri tutaraq yüksək mükafata layiq görürlər.

Onun qızı xalqının həyatına, adət-ənənələrinə həsr olmuş "Qızı və qızlıları" kitabı 1996-ci ildə çap-

dan çıxmışdır.

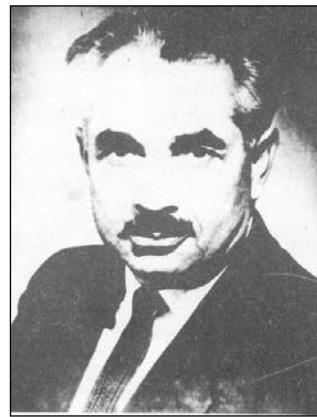
2004-cü ildə onun "Nahag qan batmir" kitabı işq üzü görmüşdür.

Həmin il onun daha bir kitabı - Azərbaycan ədəbiyyatının bütün janrlarında nümunələr verilmiş 230 səhifelik "Qardaş körpüsü" adlı şeirlər toplusu da nəşr olunmuşdur.

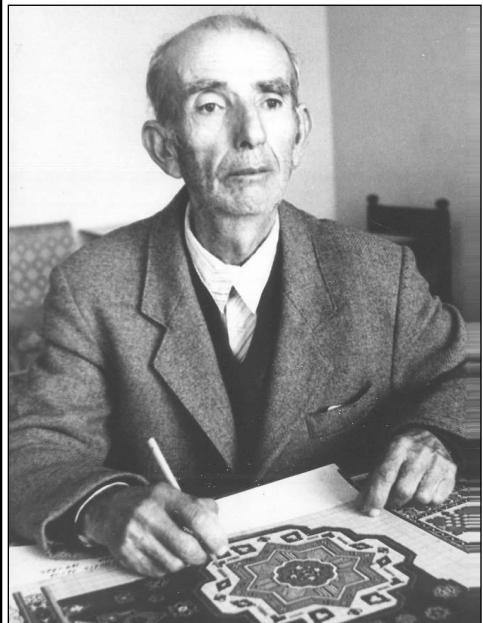
Mənsub olduğu qızı xalqının adını özünə təxəllüs götürmiş Şahmurad Qızılı ləzgji dili ni də mükməm bilir.

Ürəyi yaşamaq, yaratmaq eşqi ilə göyünən qocaman şair bu gün də yazib-yaradır.

Baləhməd NƏSRULLAYEV.

ЧЕХИ АЛАКҮНАР АВАЙ ҚАСТИР

■ Чи халкъди вичихъ чехи алакунар авай са сеняткар квадарна: художник Къейбуллагъ Мамедов. Къап райондин Агъя Лакаррин хуъре 78 иис инлай вилик дидедиз хана, ина уымурь кылиз акъудай ада лугъуз тежедай къван зурба эсерар яратмишнай. Вичин уымурь тирвал четин-вилир дарвилер чүгур, дульяндин гъахъузувилер чукъкъя, гагъ пер, гагъни къелем къуна гъакысагъвиледи Къивалай ам диплом гвай гзраф касрилай савадлу тир. Гаф чинал лугъудай ада. Вичихъ викъегъвилерни халисан лезги руыгъ авайтәни, вилералди я вичин эсерин вы-

ставка акун, яни каталог акъудун кысмет хъанач адаз. Я са эсерни маса гуз хъанач касдивай.

Хуъре яшамиш жез художниковал авур, лезги халичайринни сумагрин цийи чешненеяр яратмишай и кас зурба сеняткар тир. Ада 100-далай гзраф эсер арадиз гъана: "Къап", "Агъя Лакар", "Силибир", "Яран сувар", "Гатфар", "Дербент", "Нарын къеле", "Мел", "Дагълар" ва мсб. И эсерар рангарин иервиле, нехиширин тикрарсузвали чешнелу ийизva. Чи сур чаварин халичайринни сумагрин чешнайрикай менфят къачуна вичиз хас, цийи, гзраф устагы чешненеяр яратмишна ада.

"Самур" газетдə rikl alai Kъeybuллагъ халудин. Sa шумудра адакай макъалаярнан къхъенай чна. Редакцияди вичин гъясабдай газетни къхъенай адаз.

Эхиримжи къве яйсуз Къейбуллагъ халу начагъ тир. Гъилер юзаз чешненеяр чуғваз жезвачир адай. Хва вахтсуз ragyment-diz finifidi am mese gъatna. Adalay amanat yaz zegymentdal rikl alai, k'elunihx, chirvilerix yanzavay, k'eni k'ilihx-pur pud gada ayal amukyna da durnyada. Para k'anday xutular Kъeybuллагъ халудiz. Aburukay viridalayin g'vezch'iida, 6-sinifda k'elzavay Nijakata Chehi bubadin senyat-dixh yanzava. I kardi adan bade Fatima-tan va dide Perizatan rikl illaki shadar-zava. Kъeybuллагъ халудин chehi murad xutulrikay sada vichin rexh davamarnun tird. Sa gafti avachiz, xutulri xiz, masas lezgi jexg'ylirini davamardan adan rexh. Ciiyi cheshnayraldi яratmişda халкъди adan ekuy k'amat.

Allagydi vaz ragyment avuray, Kъeybuллагъ халu!

"Самур".

YENİ KİTAB ƏYLƏNCƏLİ BİLMƏCƏLƏR

Oxocuların respublika metbuatından əyləncəli bilməcələr müəllifi kimi tanıldığı Cəlal Cəlavlovun bu günlərdə Cəlal Əbubəkiroğlu imzası ilə "Molla Nəsrəddin səfərindən qalmazdı" adlı əyləncəli riyazi bilməcə kitabçası çapdan çıxmışdır.

"Haqqın sədasi" qəzetinin xüsusi buraxılışı kimi işq üzü görmüş bu toplu qəzətin baş redaktoru Mehman Göytəpəlinin qeyd etdiyi kimi, mənətiq duşüncə qabiliyyətinə və riyazi təfəkkürə malik oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulmuşdur. Bundan əlavə fənn müəllimləri ondan riyaziyyata dair programın dərindən mənimməniyi üçün əlavə saatlarda (dərnəklərdə) istifadə edə bilərlər.

Fərid FƏRMANOV.

НАЛИВНОЕ ЯБЛОЧКО

Не все знают, что яблоки ценные не только как пищевой продукт, но и как профилактическое и лечебное средство. Еще древние римляне каждый прием пищи завершали яблком. А старая английская пословица гласит: "Каждый день съедая яблоко, экономишь на враче".

● Для укрепления нервной системы полезно пить в течение дня яблочный настой, для приготовления которого нужно нарезать яблоко тонкими пластинками, залить кипятком и оставить на 2 часа в закрытой посуде.

● При избыточном весе, сердечной недостаточности, плохом сне рекомендуется устраивать "яблочные дни": в течение такого дня за 5-7 приемов съедают до 1,5-2 кг плодов. Можно повторять два раза в неделю.

● При недостатке йода в организме следует включать в пищевой рацион 2-3 яблока каждый день, есть которые нужно вместе с семенами. Это обеспечивает суточную потребность в йоде.

● Для выведения бородавки к ней несколько раз в день следует прикладывать дольку яблока кислых сортов до ее исчезновения.

● Трехдневная диета из яблок и сухого черного хлеба с чаем из лекарственных растений с исключением всех других продуктов и напитков помогает бросить курить, так как организм меньше ощущает никотиновый голод.

ГАФАЛАГ

кирф - серків

хархунағ - афардик кутадай векъ

шегърекъар - азалия

игид тар - лох

марцар - черемуха

къарбу - чуру чуъхверар

хар - пахла

ципирепидин тар - чулав тутун тар

туыкъуыл къалар - явшан

атпурт - махатпил

букшаш - клерцдин къен

батлан - шуткъу

буғыуц - толстяк

**ЦЕННИТЕЛИ
ЛЕЗГИНСКОЙ МУЗЫКИ
ПРИОБРЕСТИ МОГУТ
аудио, CD и
видеоальбомы**

«Ягъ са лезги гъава»
«Зи хайи эл»
«Къаварилай къаваралди»

**ИЗВЕСТНОЙ
ЛЕЗГИНСКОЙ ГРУППЫ
“СУВАР”**

Контактные телефоны:
432-92-17, (050) 320-74-05.

ТАНЦУЮТ ВСЕ!

С 15-го сентября 2006 года в Баку начнет действовать экспериментальная школа танцев "Лезгинка". Занятия будут проводиться в детских, молодежных, взрослых и профессиональных группах.

Собеседование и набор желающих будут производиться с 1-го мая по 1-е июля нынешнего года.

Справки по тел.: 432-92-17,
(050) 320-74-05

ALLAH RƏHMƏT ELƏSİN!

"Samur" qəzətinin baş redaktoru Sədaqət Kərimova Nəriman Osmanova həyat yoldaşı

Lyudmila Gülbala qızının vaxtsız vəfatından kədərləndiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı ve-

САМУР

Главный редактор
Седагет КЕРИМОВА

Адрес редакции:
AZ 1073 Баку, Метбутат проспект, 529-й квартал,
Издательство "Азербайджан",
этаж 3, каб. № 101.
e-mail: samur@nm.ru

<http://www.samur.info>

Расчетный счет
26233080000
Капитал банк г.Баку
1-й Ясамальский филиал

код 200037
ВОИН 130024708
Газета
зарегистрирована в
Министерстве печати и
информации

Азербайджанской
Республики. Рег. № 78

Индекс: 5581
Тираж: 2200

Тел: 432-92-17,